

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Quotum

ILLUSTRERAD TIDNING

Idun

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

SÖNDAGEN DEN 3 AUGUSTI 1919.

SOM ETT FULLSTÄNDIGANDE AV VAR I föregående nummer publicerade Söderberg-essay meddela vi här de senaste porträtten av diktaren och hans fru. Bilderna äro tagna i de båda makarnas hem i Frederiksberg Allégade i Köpenhamn. Fru Söderberg sitter på balkongen fördjupad i läsningen av den ståtliga hyllningsskriften "Vängåvan", som författarens nordiska vänner ägnade diktaren på hans 50-årsdag den 2 juli.

Författaren och fru Hjalmar Söderberg.

Foto för Idun av Holger Damgaard.

Porträttet. Skiss av Per Edman.

MITT I GATUKORSET STÅR EN STATLIG poliskonstapel och reglerar trafiken med sin vitbehandskade hand. Från fyra väderstreck komma spårvagnar, bilar, motorcyklar, vanliga åkdon, vanliga cyklar, kärror, fölgångare, och Guds försyn för dem alla är konstapeln. Utan denna försyn skulle iskärnan, som kom söderifrån påkörts av droskbilen, vilken löpte jämsides med spårvagnen österväster. Och fru Jonsson skulle aldrig helskinnad kommit över till andra trottoaren med sin forgtasse och sina två ungar.

Från sin position som den surrande cirkelns medelpunkt har konstapeln en god överblick över ett stycke storstadsarena, där vardagslivet spelar på en gång enformigt och skiftande. Utom de många olycksfallbudna passera ofaliga intermezzon av löjlig, rörande, farlig, kallblodig karaktär — hela den attributiva skalan utefter. Han kan samla psykologiska rön på hög — om han är psykolog. Ty sällan faller människan så sitt konventionella pansar som i trängseln vid ett spårvagnsomblyte. Vettskrämde fruntimmer rusa åstad mot alla trafikregler och vilja stiga på från fel sida, gentlemän bli i detta ögonblick ingenting annat än en bred rygg gentemot nästans gråtfärdiga förskräckelse att inte komma med och en annans ilska energi för samma ändamål. Någon enstaka enkel gest av hjälpsamhet eller artighet, någons vackra månhet om någon rörande gamling — o. s. v.

Allt förmår dock icke ens det verksamaste konstapelsöga uppfatta, och något som förbigick vår man var hur ett ganska stort ljusbrunt kuvert plötsligt fladdrade till marken och lade sig utmed spåret, strax till vänster om ena hållplatsen.

En liten stund fick det ligga obeaktat och egendomligt nog otrampat — en liten fridlyst fläck av en mark, där eljes varje fotsbredd togs i anspråk. Så kommo tre unga män utför gatan. De hade ljusa covercoats, bruna skor och smala käppar alla tre.

På en gång fingo de syn på kuvertet och böjde sig ned efter det. Han som gick i mitten fick det i sin hand.

- Ett fotografi, sågo de genast.
- En skön kvinna, föreslog den ene.
- Tag fram det få vi se —

De stannade där de stodo i hopträngd klunga, medan han, som hade det i sin hand öppnade kuvertet, vilket icke var förseglat, och drog fram porträttet ur silkespappersomslaget.

Det föreställde en ung kvinna i enkel mörk blus med en stor vit krage över axlarna.

En stund betraktade de det tysta, medan konstapeln höll ett missnöjt öga på deras grupp — en liten ö mitt i trafikhavet, kring vilken dess vågor tvungos dela sig.

— Ingenting vidare, utlät sig slutligen den ene.

— Nej, medgav den andre. Inte illa ögon — annars ingenting. Hade hon varit skön skulle hon fått stå på mitt skrivbord.

— Inte så där utan vidare. Jag skulle tagit rätt på originalet och först bett om lov.

— Vad ska vi göra med det — annonsera?

— Behövs inte. Helt enkelt lämna det upp till fotografen och be honom återställa det till ägarinnan.

— Det skall jag ombesörja. Den yngste av de tre tog porträttet, stoppade in det i kuverten och lade det i sin ficka.

Och så drevo de vidare.

Men den unge mannen ombesörjde icke sitt självåtagna värv. Då han kom hem på aftonen tog han ånyo fram porträttet och betraktade det.

— Inte illa ögon. Omedvetet återgav han

kamratens ord. — Nej, det var verkligen ett par fångslande ögon — om man blott gav sig tid att se in i dem länge.

Han såg länge in i porträttets ögon, lutade sig allt närmare det och slulligen hade han kysst det.

Den unge mannen hörde icke till dem som betrakta små händelser såsom betydelselösa. Han hade aldrig förr funnit eller vunnit någonting. Allt hans var förvärvat genom köp eller erhållet såsom gåva. När någonting så här bokstavligen och oförskyllt ligger vid ens fötter, så att man endast har att böja sig ned och taga upp det — det måste vara det som man på vanligt enkelt språk kallar tur — en lycka ville han kalla det. Att lyckan samtidigt legat för tre par fötter och han, just han blivit ägare till den, bevisade att han, och endast han, var den rätte. De andra hade inte förstått att taga emot den, utan skjutit den ifrån sig — till den åt vilken den var ämnad.

Han ställde porträttet mot vattenkaraffinen på sitt nattduksbord och betraktade det tills han somnade.

Ett par dagar senare köpte han en vacker dyrbar silverram till det och det fick sin plats på hans skrivbord mot en bakgrund av en skål friska blommor.

Han annonserade aldrig och efterforskade inte heller hos fotografen den unga damen, men i varje flickansikte han mötte började han söka henne. Ibland fann han hennes ögon, ibland hennes mun, en annan gång hårfallet vid hennes fanningar, än oftare hennes blus med den vita kragen, men ingen gång henne hel — aldrig henne själv.

Men det vållade honom ingen besvikelse att icke finna henne, det lönlösa sökandet samlade ingen smärta och saknad i hans hjärta — han hade ju ingenting förlorat med att ingenting finna — det han en gång funnit hade han ju likafullt kvar... Han såg länge in i porträttets ögon, vars stilla fångslande blick mötte hans oföränderligt, alltid sådan han älskade den.

Ty han älskade porträttet.

Tiden gick och blev år. Den unge mannen upplevde väl under dess lopp några små kärlekshistorier, men endast små korta historier, ty han var alltjämt trogen och sökte sin lyckoflicka. Det vill säga han inbillade sig söka henne, men i själva verket gjorde han det inte — hade aldrig sökt henne så som man bör söka sin lycka: med slutna ögon och öppen famn. Han hade aldrig sökt med annat än ögonen och när allt kom omkring gick han endast och väntade att hon själv en

.....

På grund av typografstrejken har IDUN under de senaste veckorna i likhet med hela den borgerliga dagspressen nödgats utkomma i minskat omfång. En del annonser ha också med anledning härav försenats eller måst uteslutas.

Vi anhålla vördsamt om våra ärade läsares benägna överseende.

IDUNS EXPEDITION

vacker dag skulle ligga vid hans fötter i ett ljusbrunt kuvert, liksom en gång porträttet.

Under fiden roade han sig emellertid tapert med sina vänner. Sådana hade han många, ty han ägde ett glatt lynne och gott om pengar.

En natt hände det sig att han och en av de nyförvärvade bröderna för aftonen såsom de sista av ett glatt lag stodo nedanför hans dörr, och den unge mannen bad vänner följa med upp.

Däruppe fände han den lilla lampan med den gula sidenskärmnen, vilken stod på skrivbordet. Det föll ett levande varmt, solskensartat skimmer över porträttet i silverramen och skålen med de härligt doftande vita rosorna därbakom.

Då gästen såg rosorna och porträttet log han förstående och frågade:

— Din fästmö?

Den unge mannen hade druckit vin. Som om detta, den nya vänskapen, hans hemliga svärmiska kärlek, som i stundens stämning syntes honom så oskärt ren, så eteriskt fin, så skild till sin natur från vanlig handgriplig kärlek med krav på materiellt givande och tagande — som om detta allt med ens berusat honom sprang han upp. Ögonen lågade och han började tala med ord som stå i böcker, men icke användas vid santsat tal.

— Min fästmö har hon aldrig varit, men alltid min älskade.

Den andre hade böjt sig fram mot porträttet. Hans ansikte hade blivit gråblekt, trots att det befann sig inom den gula skärmens krets, och dragen stodo underligt stela.

Men den unge mannen såg ingenting. Han hade glömt att han en gång funnit porträttet på gatan, att det i realiteten för honom ingenting annat var än en kameras negativ på ett stycke papper.

— Hon är min, förstår du, endast min, alltsedan den dag hon låg vid mina fötter och jag lade henne vid mitt hjärta. Åh, alla dessa år av hemlig lycka — hur har jag icke kysst dessa läppar, som aldrig gjort motstånd, smekt det vackra mjuka hårfallet vid tinningen, sett in i dessa älskade ögon med alltid, alltid densamma vidöppna blicken, som fånglar mera ju längre man ser in i dem — — — Min älskade lyckoflicka — — —

Med båda händerna tog han i ett grepp om porträttet och de vita rosorna och lyfte alltsammans mot sitt ansikte. Från rosornas själkar föllo ett par tunga vattendroppar över hans händer som ett par tårar från porträttets ögon.

Då han åter såg upp var hans gäst borta.

Nedåt gatan gick hans gäst med en underlig, på en gång vacklande och hastande gång. Ansiktet var grått, som då han betraktade porträttet och dragen stelnade i en pinande smärta, smärtan som fräter hjärtat då man förlorat, det man ägt och älskat.

I stadens utkant låg kyrkogården med sina kors och vårdar. Han gick in och letade sig vant genom kvarter och gångar till en liten gravplats. Det var en liten grind för häcköppningen, han öppnade den med en nyckel vid sitt knippe och steg in och fram till graven.

Som om det var för detta han kommit samlade han med båda händerna de friska, doftande vita rosorna, som stodo i en urna mitt i kullens murgröna. Han lyfte dem högt över sitt huvud och kastade dem bort över kyrkogården. De skingrades och föllo som ett regn över andra gravar.

Så gick han ut, låste åter den lilla grinden och slungade nyckeln bort.

Vad kvinnorna förmå uträtta.

Några intryck från England, sista krigsmånaderna och därefter av Eva Fröberg.

TIDERNA FÖRÄNDRAS OCH VI MED dem. Den som före kriget besökte England, uppmärksammade visserligen den ordningsfullhet som gick som en underton genom det hela, men förnimmelsen av individuell frihet, utgjorde kanske ändå det starkaste intrycket. Kriget har med de stora händelsernas dominerande och allt omvandlande makt rätt påtagligt förändrat den brittiska nationens yttre konturer och gett den en allt efter som krigsåren gingo mer och mer bestämd militärisk prägel. Hos ingen av de stridande folken är det militaristiska inslaget så märkbart som hos engelsmännen. För det första är detta egentligen så främmande för deras temperament och för det andra har tillämpningen av systemet varit mycket grundligt som alltid när något göres i Albions land.

Det är inte endast männen, utan också kvinnorna som för utövandet av sitt arbete i bokstavig mening samlats under fanorna och det med en villighet som inom alla klasser varit lika spontan. — Var man vandrat, å Londons gator eller på landsbygden, alltid och överallt har man sett de kvinnliga uniformerna; på deras bärare vilade kan man nästan säga, tyngden av samhällsörden hemma och en stor del av det civila arbetet vid fronterna. Khakijacka och kort kjol var den vanliga "uniformstypen", men färgerna ha växlat efter den kår vederbörande officer eller menige fillhört. Ordenssprydda "officere", var ingen sällsynthet och ofta ha dekorationerna undfåtts i edlignens omedelbara närhet. Såväl "Waacs", (Womens Auxiliary Army Corps) vars uppgift var att förrätta allt arméns civilarbete från och med intendenturen t. o. m. kökspersonal — som V. A. D. (Voluntary Aid Detachment) "Frivilliga sjukvårdskåren", som både skötte de sårade, byggde baracker och höllo förbindelselinjerna klara — Wrafs (Womens Royal Air Force) "Kvinnliga luftvapnet" m. fl., alla dessa hade ständig kontakt med de kämpande arméerna och många Waacsbagerier vid fronterna ha i månader gräddat sina bullar under dundrande fiendlig salut.

De kvinnliga chaufförerna som tjänstgjorde vid förbindelselinjerna, lära besuttit en enastående rådhets och ett mod som ej hesiterade inför någon uppgift. Sislidna vintervinter råkade jag i London en högre Waacs-officer, vars bröst pryddes av flera ordensband. Hon hade i tre år tjänstgjort som chefschaufför vid en motorambulans och hade sett döden i vitögat lika ofta som trupperna. Det var för övrigt ej lätt att få henne att yllra sig om strapaserna, men en närvarande yngre officer — studentska i ett Oxford college, när kriget utbröt, — var mera meddelsam och berättade bl. a. att det stundom varit veckor då de endast kunnat unna sig två à tre timmars sömn. En gång hade lufttrycket från en exploderande projektil, slagit ikull dessa båda Waacs, men efter en volt i luften kommo de helbregda på benen igen, fast något bedövade och yra. Bägge voro eniga i att prisa de franska kvinnornas i krigsregionerna, av intet brutna kurage — hur de vallade sin boskap, ändå dyrbarare därför att den var så reducerad, nästan inom räckhåll för fiendens kanoner, så långt som möjligt sökande att tillgodogöra sig all den grönska som granater och annat den ledes påfund lämnat i fred.

Waacs var den största (en 40.000 medlemmar) av de engelska kvinnliga kårerna; dess kommandant var nu senast Dame Florence Leach, men kåren organiserades av den kvinnliga läkaren, Mrs. Chalmer Watson, Sir Eric Geddes syster.

Organisationstalang är säkerligen mycket mer specifikt engelskt än vad folk i allmänhet trott före 1914. Den smidiga anpassningsförmågan, det humana bemötandet och det psykologiska säkra bedömandet, ha tillsammans åstadkommit ett arbetsmaskineri som förvisso fungerat bättre i England, än i något annat land.

För att antas till rekryt i någon av de kvinnliga krigsorganisationerna fordrades att ha fyllt aderton år, ha fullgott läkarebetyg samt helst några slags kvalifikationer för den arbetsgren varåt man tänkte ägna sig, och först och sist var lydriad en huvudsak. De framstående kvinnliga ledarna, de som gett hela rörelsen form och själ, insågo genast att skulle landet i dessa påfrestande tider ha verklig nytta av den kvinnliga insatsen, måste den ske lika metodiskt och med lika stort uppoffrande av det egna jaget, som hos männen. Den som ej fogade sig, fick gå — och den chikanen ville inte ens East Ends lätta garde utsätta sig för. Arrest var ett straff som särskilt i början ofta tillämpades.

Då jag en gång förra sommaren var inbjuden till te i en kvinnlig officersmäss, nära Wimbledon, varseblev jag i varje rum en

Aftonord till ett barn.

JAG SITTER med sonen min på mitt knä,
allt medan mörkret faller på.
Jag smeker helt sakta hans gula hår
och kysser så varligt de ögon blå.

Det rinner så många tankar i sinn,
när skymningen smyger i rummets vår.
Jag minns mina vilsevandringars tid,
och i ögat bränner het en tår,

när jag tänker på all den pina, jag led
för mitt stackars fåvitska hjärtas skull,
mitt hjärta, som blott ville drömma och tro.
Jag griper om gosshandens mjuka hull,

och jag ser med oro mot framtidens dörr,
som skall öppna sig snart för min lyckas
barn.

På läpparna komma löftenas ord:
Jag vill knyta själv din framtids garn,

jag vill fostra dig nävhård och hjärthård
och stark,
du skall bliva en järnman, som alltid vet
att bryta de andras viljor som rö,
och som aldrig bevisar barmhärtighet.

Jag vill du skall bliva en hårdsmitt man,
men jag fruktar, du aldrig blir, vad jag vill.
Det skimrar djupt i ditt ögonpar,
längst inne glimtar det stundom till,

och jag känner det ljuset och vet det väl:
du skall vandra samma vägar som jag,
du fått drömmar och aning och längtan i
arv,

du skall gå i de fåvitskes led en dag.
GUNNAR HEDE.

favla med ordningsregler, som tydligt gav vid handen att här härskade tukt och Herrans förmaning. Ett av de ganska betecknande lagbudet lydde: "Rökning under tjänstutövning, är ej tillåten". — Nikolinen, som ju är en känd stimulant för trötta nerver, har under kriget gjort än större erövningar i alla länder och både vid och bakom fronterna blivit en fröstande tillflykt, som nog ofta missbrukats; det nyssnämnda förbudet var troligen befogat.

Att andan inom de olika kårerna varit så god och självförnekande patriotisk, berodde i högsta mån på det uppfostrande arbete som nedlagts av officerarna och ävenså på den engelska aristokratiens redobogenhet att ta i från början i bredd med folkets döttrar. Englands unga ladies ha' ju merendels åtnjutit en fysiskt mycket mer härdande fostran än den vi vant vår ungdom vid; sport, spel och friluftsliv är den engelska ungdomens förmåns- och försffödsrätt även under studietiden och engelskorna voro sålunda "i god form" redan vid krigsutbrottet.

Fransyskornas stora arbetsförmåga och uthållighet, så erkänd även före kriget, har liksom tyskornas, ej ändå nått samma enhelliga arbetsresultat som de brittiska kvinnornas, även därför att de senares krafter på ett så systematiskt och ekonomiskt sätt utnyttjats. Kanske är orsaken också en annan och grundar sig på den sociala förståelsen! År 1917 utkom ett band memoarer "Recollections" av den gamle politikern lord Morley. I den kritik däröver som året efter stod att läsa i "Svensk Tidsskrift" förekommer bl. a. följande passus: "Det vilar över vissa av bokens blad en anda av strävande efter sanningen för dess egen skull, av lidelsefri saktighet, av vidhjärtad tolerans, av finbildad humanitet, av utpräglad individualism i detta ords bästa bemärkelse, som verkligen ställer den rastlösa teknikens, de blinda massaktionernas, de tanklösa slagordens och den njutningslystna rikedomssjaktens tidevarv i skamvrån".

Det är nog så att vi här under senare år alltför litet uppfattar det stora och verkliga i t. ex. denna "lidelsefria saktighet, vidhjärtade tolerans och finbildade humanitet", som ändå fortfarande är en så vacker fond hos Englands bildade klasser och gör dem sällsynt skickade att framgångsrikt ta itu med samhällsproblemen, när en gång deras något sävliga livsfilosofi stadgat sig kring beslutet.

De socialt verkande engelska kvinnokrafterna voro redan före kriget både talrika och erfarna; under kriget ha de ryckt upp som aldrig förr och är det ju nu bl. a. den stora rösträttsföreningen "Womens National Service" mening att hädanefter helt gå fram i det sociala reformprogrammets tecken.

Det är ett lustigt motsatsernas land, detta brittiska örike; medan andra folk i ilande fart rusa fram på den revolutionära rutschbanan och i en hastig förbifart sända både furstar och adelskap dit pepparn växer, har England jämsides med en nästan eruptiv social evolution, bibehållit kontentan av sina gamla traditioner och bl. a. upplivat den ålderdomliga adelstiteln Dame (motsvarande den manliga baronetvärdigheten) som belöning för berömliga gärningar i fosterlandets tjänst. D. v. s. med "The order of the British Empire", följer till förtjänta kvinnor ett personligt adelskap, titeln Dame!

Den kår som inom flottan gjort samma arbete som Waacs inom armén, hade till chef och organisatrice en synnerligen sympatisk personlighet, Dame Katherine Furnes, adlad på grund av sina utomordentliga meriter. De

visat; i o. m. alldeles obildade rekryter ha både inom Wrns och Wrafs (Womens Royal Air Force) på mycket kort tid satt sig in i alla nödvändiga tekniska detaljer.

Kemien har också under krigsåren allt mer omhulats av den studerande kvinnliga ungdomen, som i stort antal upplagit de manliga kemisternas laboratorievärv; både professorer och lärjungar ha ju dragits till fronten och det är i betydlig utsträckning kvinnorna, som fortsatt både studier och experiment. Liknande har förhållandet för övrigt varit i Frankrike.

Oaktat striden förts till slut och nästan alla de kvinnliga kårerna nu avmobiliserats, arbeta ännu några få avdelningar. Den främsta av dessa är "The Land girls Army", som även denna sommar skall sörja för att skörden kommer in. "Lanarméns" högkvarter är förlagt till London, men i varit grevskap fungerar en kommitté som anställer rekryter och sedan efter en kortare utbildningstid placera dem hos de godsägare eller farmare som äro i behov av hjälp. Minimilönen för "unskilled worker" är 25 sh. pr vecka, fri bostad samt några andra förmåner, beroende på "de lokala forhold". Det är en glädje att se hur hurtigt och raskt dessa flickor sköta sig; de tillhöra som de övriga organiserade mycket olika klasser, men i England har som sagt likställigheten inför arbetet överallt varit densamma. En hel del "landgirls", ha ju kreaturens vård sig anförtrodd och deras kärlek och omsorg om de fyrbenta kamraterna vittnar gott om kvinnans lämplighet i verkstall och ladugård. En farmare som på

kvinnliga flottisterna, W. r. n. s. (Women's Royal Naval Service) ha även inom det tekniska området utfört sådant som erfarna män av facket, förklarar vara både hedrande och förbluffande. Det har ju nämligen av Skapelsens herrar knappast i frågasatts att kvinnan skulle besitta mekaniskt huvud, men detta är just vad engelskor och skottsror

sin gård använde fem å sex landgirls, sade mig att enda olägenheten med flickorna som körkarlar, var att de mestadels så fäste sig vid de hästar de först fått hand om, att det var mycket svårt att senare göra något slags byte, om ett sådant av en eller annan anledning, skulle befinnas önskligt.

På en annan gård underhöll jag mig med

den kvinnliga "majoren" som var så belagen i sina kossors förträfflighet, att jag så när kommit för sent till fågel, tack vare de långrandiga och ingående redogörelserna, beträffande Daisy's, Mayflower's, Gipsy's m. fl. enastående produktionsförmåga och övriga kompetenser.

Det har naturligtvis varit särdeles svårt i

början att förmå farmarna att tro på såväl den kvinnliga arbetsintensiteten som förmågan, men då några män ej stodo att få, måste man hålla till godo med spinsidans prestationer och försöket — som nu i alla fall sträckt sig över tre års tid, har utfallit synnerligen lyckligt; det har gjort lantmännen i hög grad benägna för den kvinnliga arbetskraften (en del särskilt präktiga landgirls ha för nästkommande år långa rader av anbud från farmare som känt dem eller hört dem omtalas) och hos flickorna själva har det väckt en efter allt att döma bestående lust för verksamhet å landet, vare sig det nu blir det rena jordbruksarbetet eller trädgårdskultur.

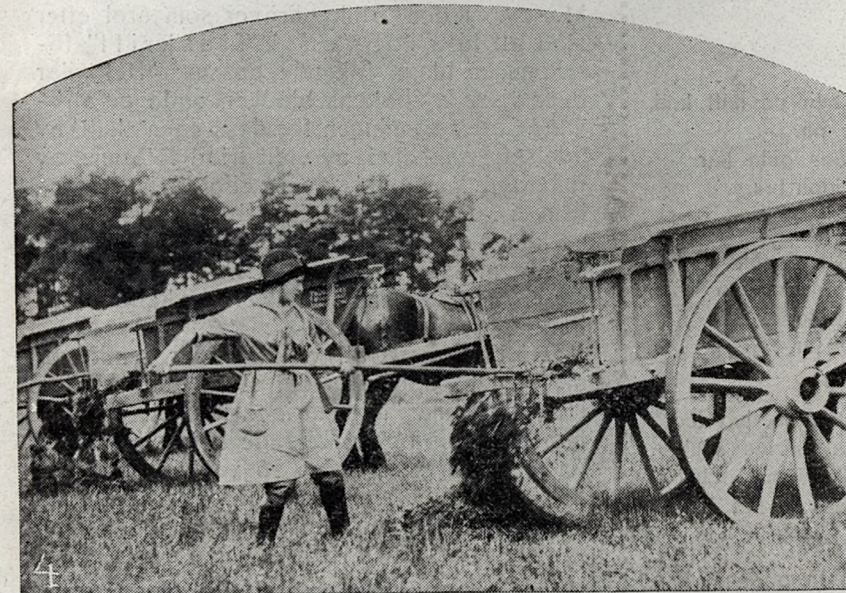
En annan kår som också kommer att fortleva, är de kvinnliga poliserna; de ha' särskilt som moralens väktare, haft sin mission given. Folkhumorn har också döpt dem till "the street chaperones", de hålla ju en skyddande hand över gatans yngsta släkte och äro för resten bra att lita till såväl för resande lantbor som för främlingar. För de senare ha även boy Scouts utgjort en tröst i nöden. Vid de stora järnvägsstationerna ha städse scouter varit upplanterade och ha de ej kunnat göra sig förstärkta med ord, så ha de gjort det med dåd och med handlingskraftig förelagsamhet hjälpt vilsekomna resande till rätta.

Något praktiskt och klart, har det alltid vilat över det engelska, och krigets hårda arbetsår som begärt det mesta möjliga såväl individuellt som kollektivt, har till full evidens bevisat anglosaxarnas stora förmåga

att gå fram mot bestämda mål, ordnat och enhetligt, med en slags ideell vördnad för lagens majestät som gör lagens lyngd mindre besvärande och fordrar mindre hård tygel, än vad fallet är i centralmaktområdet.

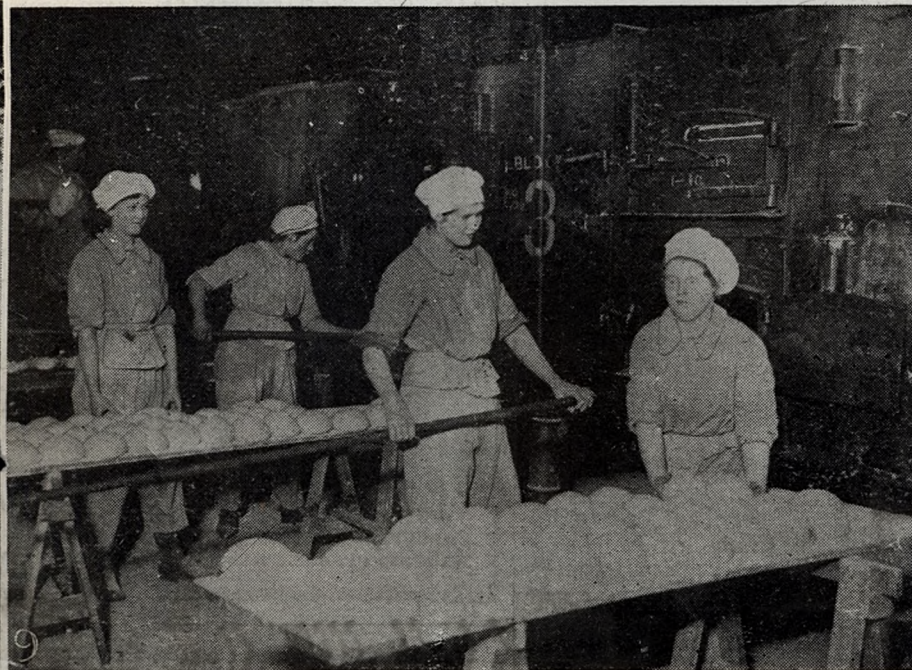
Det hänsynslösa koncentrerandet på en enda uppgift och utkrävandet av allt som fysiskt och moraliskt kunde ges, har emellertid

1. En medlem av kvinnliga luftvapnet. 2 o. 4. Kvinnliga jordbrukare. 3. Kvinnliga poliser i London. 5. Dame Katherine Furnes inspekterar officerare tillhörande W. R.

N. S. 6. Waacs skötande gravar vid fronten. 7. Marscherande Waacs. 8. En kvinnlig plöjare. 9. Ett bageri vid fronten. 10. Kvinnliga chaufförer vid fronten.

Sammetsmjuk, smidig och vacker hy

får Ni genom att använda

Florodol-

tvålen.

MAN SOVER KUNGLIGT UNDER
Duntäcken
Svensson & Bourghardt
Enda specialfabrik i Norden
Rt. 20. Vinslöv Rt. 21.

För den nyfödde

Komplett utstyrel, stora präktiga plagg välsytt av gamla goda tyger. Provkartong 10 kr. Extra elegant 12:50. Präktigt sänglinne 20 kr. finaste piquétröjor 4 kr. Bärmantlar 6 kr. Fin fina mössor 3 kr. Fru Caspersson. Järntorgsgatan 3, Örebro.

En plats-annons uti Vermlands-Tidningen läses i över 10,000 Vermlandshem.

Länets enda dagliga tidning. Huvudkontor: Karlstad.

Annonsera i Idun

ANVÄND HENRIKSSON'S PUDDINGPULVER. UTMÄRKT TILL ALLSLAGS BAKNING

som vi nog veta, i alla krigsländer skapat en trötthetsreaktion som är lika mycket andlig som kroppslig. I England som anorstädes, äro de hemvändande soldaterna mer eller mindre obenägna för arbete. Fredens gyllene tid har hägrat för dem i ett Fata Morgana som alls ej stämmer med verklighetens prosaiska existensbekymmer. Och därtill kommer att livet vid fronterna med all sin intensiva spänning hos de stridande uppammade en viss slapphetskänsla. Man hade vant sig vid att stat och befäl sörjde för alla ens behov och man hade fått inplanterad en fördrän att bli tillgodosedda även om ingenting uträttades. Det var ju divisioner som stundom i månader på olika avsnitt ej hade så särdeles mycket för sig, men alla ha de i alla fall riskerat livet för fosterlandets skull och fosterlandet har allstädes talat så vackra ord om vad det var skyldigt de tappra sönerna. Det har av dylika skäl varit och är ganska svårt att få de forna krigarna att lugnt "settle down" igen vid ett pliktroget arbete, men kanske är rekonstruktionen näppeligen så väl förberedd i något annat land som i England, och ehuru slitningar och inre oro väl komma att vara dagligt bröd en tid framåt, kommer nog också den sociala utvecklingen att utformas med jättesteg och ändå med det drag av måtta som är ett av den engelska kulturens starkaste moment.

En engelsk dam, en av de i det civila krigsarbetet mest sysselsatta sade mig sistlidne vinter: "Vår reellaste hjälp och ett pålitligt stöd i den kvinnliga likställighetskampen, det är våra mäns intresse och ridderliga bistånd". Detta samma ridderliga bistånd skall från den upper tens sida säkerligen också nu kunna påräknas av de lägre klasserna i deras på många punkter berättigade strävan för förbättrade levnadsvillkor. Bostadsfrågan t. ex. som hittills på många håll otillbörligt förbisett, blir den närmaste tiden en av huvudreformerna. Minst 300,000 nya arbetarbostäder skola så fort sig göra låter, uppföras i skilda delar av England. Var bostad skall innehålla tre sovrum, kök samt ett mindre "sitting room" eller extra rum — hur man vill kalla det. Ett så liberalt byggnadssätt vore antagligen ekonomiskt utförbart i Sverige, där vi ju ock måste tänka på att hålla rummen varma under vår långa vinter. I England däremot är det undantagsvis eller åtminstone mycket kort tid, som sovrummen eldas, hos många familjer händer det aldrig. Byggnaderna behöva ej heller vara så solitt uppförda som hos oss, vilket även är en återverkan av de klimatiska förhållandena.

Medan kriget pågick har i Englands stora städers fattigkvarter utförts ett hjälparbete, som varit beundransvärt till organisation och omfattning. Det är aristokratiens och de borgerliga klassernas damer som här satt in krafter och tid med storartad uthållighet och kontakten har varit nyttig både för dem och för de hjälpta. Vålgörenhet har ju ingalunda varit en oövad dygd hos britterna även förr, men nu har det betydligt mer än en slags pliktartad sedvänja och ett de sysslösas verksamhetsbehov; det har förestavats av en medveten uppfattning om ansvar och en stark känsla för de sämre lottade och deras rätt till livets goda.

Den engelska uthålligheten yttrar sig för övrigt i smått som stort, den är ett förtämligt kännetecken hos en gammal god ras och ett säkert varsel om ett samhälles framtida bestånd. Ett långvarigt orostillstånd är svårt att tro på i England; trots en del missförhållanden, är harmonien i tänke- och känslösätt ett för betydande alla klasser emellan.

A. B. FÖRENADE PIANO & ORGELFABRIKEN GÖTEBORG
Flygler, Pianos, Orglar från landets förnämsta fabriker.

Till tvätt och diskning!
Ersättning för tvål och såpa.
GAHNS TVÄTTEXTRAKT
graderade flaskor.
En flaska till 100 liter vatten
Om bruksanvisningen följes erhålles tillfredställande resultat.

I en punkt

Äro alla husmodrar ense:
SKULTUNA KOKKÄRL
Äro bäst!

Mot mal, kackerlackor, väggbohya, flugor och andra dylika insekter finnes intet bättre utrottningsmedel än

Kammerjäger.
Finnes i askar å 0,80 och 1,50 i alla Färg- och Kemikalieaffärer samt hos ensamimportörerna Aktiebol. Eug. Wingård, Malmö.

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Jakobsbergsgatan 32, Stockholm.

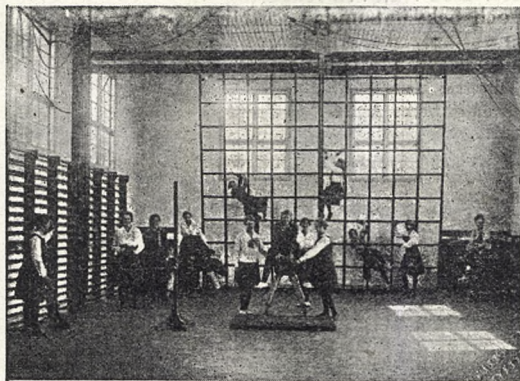
Annonsera i Idun!

The English School, Nysted, Danmark.

Denna skola, som nu är omkring 18 månader gammal, grundades i Saxkjöbing av Miss Verey, som är väl känd i Skandinavien som engelsk föreläsarinna. Miss Verey (som i många år varit föreståndarinna för en stor flickskola i London) kom på den idén, att det mest praktiska sättet att införa unga flickor i modernt engelskt tal-språk vore att öppna en skola för såväl praktiskt som teoretiskt arbete, där all undervisning skulle meddelas på engelska. Hon satte sin plan i verket med det resultat, att utrymmet snart nog ej var tillräckligt för elevantalet, och byggandet av större och mera lämpliga bostäder blev nödvändigt. Detta har utförts, under beskydd av Grevinnan Raben-Lewetzau, Aalholm, som tillsammans med Generalkonsul Holm och Etatsraad Glückstadt har övertagit det finansiella ansvaret i sin helhet, men lämnat ledningen av företaget helt och hållet i händerna på Miss Verey, som, utom vara en engelsk "gentlewoman", även är en fint utbildad, erfaren och utomordentligt dugande lärarinna.

Skolan är idealiskt belägen vid Nysted-fjorden, med utsikt åt en sida över Aalholms park och gamla, historiskt bekanta slott (familjen Raben-

Lewetzaus egendom) och åt andra sidan över Östersjön. Två minuters väg från skolan ligger badhuset, och fördelen av att vara så nära sjön och kunna taga sig ett bad utan att behöva trötta ut sig genom en lång, ansträngande promenad, behöver väl knappast påpekas.

En utmärkt tennisplan på skolans område var en av Grevinnan Raben-Lewetzaus första omsorger.

För elevernas såväl fysiska som psykiska välfärd är väl sörjt. Nysted berömmar sig av att äga en utmärkt gymnastiksal, inredd med svenska redskap, och en av de ledande lärarinnorna - Fröken Gunhild Welin - har i fjorton år varit första lärarinna vid M. Bergman Österbergs Physical Training College i Dartford, England.

Grevinnan Raben-Lewetzau har livligt intresserat sig för skolan allt från första början, och hon har ej inskränkt sig till att bygga den och övertaga de finansiella omsorgerna, utan sörjer oavbrutet för såväl lärarinnors som elevers välfärd och lycka.

Skolan är huvudsakligen avsedd för flickor från finare hem och rymmer 30 à 36 elever. Ingen under 15 år kan vinna inträde, och ingen elev mottages för kortare tid än tre månader. Avgiften (som betalas i förskott) är 300 kr. i månaden. Här i

innefattas dock ej lektioner i musik eller andra språk.

Skolans namn är ej blott ett tomt ord. Det innebär ej endast, att föreståndarinna är engelska och att eleverna ha lektioner i engelska, utan även att skolan styres efter engelska grundlinjer, att tonen och atmosfären är engelsk, att engelska talas hela dagen och varje dag, att flickorna få insikt i dagligt liv i England och sålunda lära sig att uttrycka sig på vardags-engelska. vilket knappast är möjligt genom privata lektioner.

Schemat omfattar: engelsk konversation, engelsk litteratur, brevskrivning, en värdinnas och husmors plikter, matlagning, städning, tvätt och strykning, handhavande av tjänare, klädessömnad och tillklippning, linnesöm, spinning och vävning (under vinterkursen), sjukvård i hemmet, svensk gymnastik.

Efter att ha försökt i någon mån ge en bild av den engelska skolans ändamål och schema, återstår det nu endast att önska grundarna och beskyddarinna fullständig framgång i deras företag och ett fullt förverkligande av deras hopp att eleverna, som anförtros Miss Verey, må finna den lyckliga förening av arbete och rekreation, som är så viktig för allas vår välfärd.

Professor PATRIK HAGLUND'S
Gymnastik-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. I. 7025. Stureg. 72, Stockholm. S. 1.8301.
Eör behandling av stodie- och rörelseorganens skador, sjukdomar, oelormiliter och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, maasage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 1 sept.
Prosp. Major J. G Thulin, Lund.

Stockholms Nya Gymnastik-Institut
St Eriksgatan 32. 1-årig kurs.
Begär prospekt!

Doktorinnan Vilma Erikssons
Viåhem,
beläget 15 min. skogsväg från Arvika.
Adr. Högåsen, Arvika. Bröst-kelna mottagas ej.

Strängnäs Husmodersskola.

Ny kurs börjar den 26 augusti. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt mot porto. FRU M. BRAUNE. Strängnäs.

Elfakullens Husmodersskola, Jemshögby

börjar sin 18:de kurs 20:de Sept. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering m. m., samt väfnader och handarbeten. Prospekt mot dubbelt porto. Selma Gustafson, föreståndar:na

GÖTEBORGS NYA HUSMODERSSKOLA, Södra Allég. 2 A. Rt. 106 24.

Husmoderskurs på 1 term. börj. d. 10 sept. Grundl. o. prakt. underv. i enkl. o. finare matlagn. o. bakn. konserver, dukn., ser-ver. m. m., linnesömn. utan tråkl. (hvarje elev disp. en symask.) hälso o. sjukvårdslära, barnav. (valfr.). Prosp. o. uppl. på beg.

Fröbelinstitutet i Norrköping.

Utbildningskurser för barnträdgårdar (kindergarten) barnkrubbor och barnavård i allmänhet. Nya kurser börja nästkommande september. Prospekt sändes mot porto.

Ellen Moberg.

Maria Moberg.

Nobynäs Hushållsskola.

Hösttermin från den 1 sept.—15 dec. 1919.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt å Småländska höglandet, 7 minuters gångväg från Stjärneborgs hållplats linjen Stockholm—Malmö. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas av skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem.

Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinna Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon Munkakvarn 4.

Vid Aringsbergs Helpension för flickor

börjar höstterminen den 30 aug. Undervisning meddelas i alla skolämnen och i musik. Infödda språk-lärarinnor. Endast friska, välartade och normalt begåvade barn mottagas. Prospekt på begäran.

Elsa Kjellander.

Adr.: Aringsberg, Alvesta. Rikstelefon: Alvesta 104.

S:ta Birgittaskolan

Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Allm. Tel. 5190.

Riks tel. 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinväfnad. Filet ancien m. m. Föreläsningar: Comtesse G., Fru Alma Welanders-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.

Anmälningar dagligen 10—5.
Prospekt på begäran.
Höstterminen börjar 15 sept.
6 friclever.

EMMY KYLANDER.

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium

Högre samskola med student- och realskolexamensrätt samt normalskol-kompetens. Kindergartenlärarinnor utbildas i kl. IX. Godkända betyg i realskolexamen och betyg med normalskolkompetens berättiga utan tentamen till inträde i ring I (= r. II vid allm. läroverk). Om befrielse från tentamen å andra fall (t. ex. för 8-klassister till ring II och för 7-klassister till ring I) upplyser redogörelsen, som erhålles genom vaktmästaren.

Josef Liljeblad.

Carola Eneroth.

Elsa Philips Husmodersskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1A),

börjar sin 23:dje termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1919. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Adress till 28 aug. Nyåker, Leksboda, sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare upplysna på begäran.

ELSA PHILIP, Stockholm.

Vasa Fotomagasin A.-B.

Göteborg
köper, säljer och byter begagnade kameror m. m. Tillskriv oss Tel. 18673

Velvet Complexion.

Oöverträffligt hudmedel.

»Velvet Complexion» är en mjölkliknande vätska som utan tvivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser, som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och giva hyn klarhet och vithet, vet jag ej. Något trolleri är det. Ur Anna Söderberg: Skönhetsvård. Pris kr. 8:— plus porto.

FRANSKA PARFYMMAGASINET,
Hovleverantör.
Drottninggatan 21, Stockholm.

OSBY.

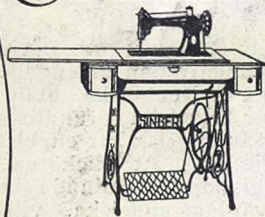
Nya 8-mån. kurser börja 1 aug. såväl i Lanthushålls- som Hushållsskolan. Lämpl. tiden för konserv. Lantmannaskolan ny kurs i nov. Statsunderstöd till mindre bemedlade. Prospekt på begäran. Rektor E. Brolin, OSBY.

Annonsera i Idun!

SINGER

"Sybordsmaskiner"

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda Jästmjöl är bäst och pålitligast. Säljes överallt i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

VITRUMS

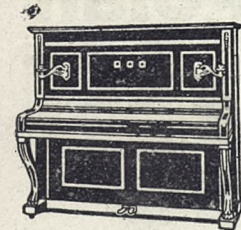
FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Särmerligen lätsmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största värkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas & APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

PIANINON

av förnämsta fabrikat å lager från flera kungl. hovleverantörfirmor. Moderna stilar, olika träslag. Goda avbetalningsvillkor. Rabatt vid kontant köp.

Tillskriv oss genast om Ni är spekulant. A.-B. Fogelqvists Musikhandel, Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk av livmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Nollberpulver 5 kr. pr ask. Livmoderspeglar 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER, Möllvångsgatan 58 b, Malmö.

VOLTA

elektriska värmeapparater för alla hushållsändamål. Lätt och andehälsamt.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA

ULYSUNDA PR. STOCKHOLM UTSTÄLLN. BIRGERJÄRISG. 21.

DIAMANT Såpa - Tvål Tvättpulver

Allt bestyr med tvätt och rengöring går lätt och bekvämt undan om Ni använder »Diamant», erkänt för sin absoluta renhet från frätande ämnen.

Tillverkas af: Happachs Såpfabriks Aktiebolag, Malmö.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondavdelning. Notariatavdelning. Kassafack

Kullgrens Gravvårdar

Agna Edra avlidna en bestående minnesvård!

Rikhaltig katalog gratis

GRANITAKTIEBOLAGET C.A. KULLGRENS ENKA UDDEVALLA

VIND "BON-BONS"

Blås, hela sommarvindar, blåsen! Jag tar en mot-VIND frisk ur påsen.

Säljes överallt i påsar å 25 öre. PIX AKTIEBOLAG - GEFLE

En förständig husmor använder alltid Kocks kryddor! Observera märket!

AMATOR-FOTOGRAFER

hänvänden Eder till

PILOT FOTO

FRAMKALLNING · AVPLÅTAR · OCH · FILMS · FÖRSTORINGAR · SAMT · REPRODUKTIONER FÖRSTKLASSIGT · OCH · SNABBT · DROTTNINGGAT. 34.

RIKSTEL. 70702. ALLH.TEL. 4377. STOCKHOLM.

Slott & Herrgårdar

Vid behov av vykort tillskriv oss. Vi framställa äkta Bromsilverkort efter insända fotografier i förstklassigt utförande:

500 st. pr motiv Kronor 44:—
1,000 » » » » 69:—

Atelier S. Almquist, Hälsingborg.

FREJAMI PASTILLERNA

fylla såväl hygienens som den goda smakens krav. Vägörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.

REN SOCKERPRODUKT!

SÄLJAS ÖVERALLT!

GÖTEBORGS GYMNASIUM

Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK Gedigen och fullständig utbildning Begär illustrerat prospekt

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium

Fullständigste ensk. handelsläroverk Framstående lärarekrafter. Studierektor: Föreståndare: ANDREAS CARLBERG ERIK BÖRNER Fil. kand. Diplom. Dir. Avgångsex. fr. fr. Handelshögskolan i Göteborgs Handelsinstitut. Inspektör: OTTO NORDENSKIÖLD Fil. d.r. Prof. vid Göteborgs Högskola. Begär illustrerat prospekt.

FLÄTOR

förfärdigas av Edert avkammade hår för endast 7 kr. pr st. Förstklassigt arbetsgarantier. A. Johansson, Korsnäs. Obs! Adressförändring!

Gynna svensk industri!

Köp Husqvarna symaskiner!

Lyckade bakverk Nornans Jästpulver

Vikingkrämens enastående, fullt vetenskapliga sammansättning är grundad på de mest ingående undersökningar över såväl lädrets byggnad och egenskaper, som av de olika ämnenas inverkan därå. Den tillverkas av de skickligaste fackmän i modernt inrättad specialfabrik.

Tillverkare:

Industriaktiebolaget VIKING, Örebro Kunglig Hovleverantör

SOLIDAR TVÄTT-EXTRAKT

OSKILJAKTIGT FÖRENAT MED ETT MODERNT HUSHÅLLS-NUTIDA RENGÖRINGS-SÄTT